

Геракова Т. О.

група 5411, Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова (Миколаїв), gerataska@gmail.com

Трибулькевич К. Г.

д-р пед. наук, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(Миколаїв), tribulkevich@gmail.com

РОЛЬ МОТИВАЦІЇ В НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

У статті здійснено аналіз ролі мотивації в навчально-професійній діяльності. Розглянуто поняття «мотивація студентів у ВНЗ», визначення ролі мотивації у навчально-професійній діяльності та умови забезпечення професійної мотивації студентів на їх навчання.

Ключові слова: мотивація, навчально-професійна діяльність, вищий навчальний заклад, умови забезпечення адаптації.

The article analyzes the role of motivation in educational and professional activity. The concept of «motivation of students in higher educational institutions», definition of the role of motivation in educational-professional activity and conditions of provision of professional motivation of students for their training are considered.

Key words: motivation, educational-professional activity, higher educational establishment, conditions of adaptation.

Успіх у навчанні залежить від багатьох факторів, серед яких перше місце займають мотиви, психологічні налаштування, готовність до плідної праці, пізнавальні потреби й інтереси, а також цілеспрямованість, зацікавленість, плідність та інші вольові якості студента. Проблему мотивації вивчали такі вчені, як Гарбуз М., Черняк Н., Савонько Н., Платонова А., Золотих Л., проте вона потребує подальшого дослідження. Метою статті є визначення як саме мотивація у навчально-професійній діяльності впливає на студентів.

Мотиви формуються в діяльності, а організовує цю діяльність викладач, але ставлення студентів до цієї діяльності формуються в них самих. При зовнішній мотивації у студентів виявляється необхідне, завзяте ставлення до навчання. При цьому навчальний матеріал засвоюється для близької цілі, тобто тільки під час навчання і після відтворення швидко забувається. При внутрішній мотивації навчально-професійної діяльності у студента на першому місці не тільки прослухати матеріал, а і в подальшому застосувати його на практиці.

Складна проблема і важливе завдання вищої школи – *формування професійних мотивів навчання* студентів, вироблення в них потреби в опануванні професійних знань, умінь і навичок. При наявності професійної мотивації пізнавальна діяльність студента має розгорнутий, пристрасний, наполегливий характер. Мотивація досягнення успіху визначає любов і захоплення своєю роботою, процесом навчання та отриманим матеріалом. Студенти виявляють ініціативу, створюють навколо себе творчу пізнавальну атмосферу, яка допомагає їм із цікавістю отримувати знання. Вони демонструють готовність до успішної, результативної навчально-професійної діяльності. Навіть коли студентів переслідують невдачі, вони виявляють оптимізм, не впадають у відчай, а приймають виклик і відкривають у собі нові творчі можливості для переборення труднощів [1].

Допомагає успішному навчанню студентів мотивація *самоствердження*, бажання продемонструвати свої реальні й можливі досягнення. Вони виявляють наполегливість, високу емоційність у ставленні до своїх результатів. Такі важливі завдання, як навчання, розумовий розвиток і виховання є зв'язною ланкою між навчально-професійною діяльністю і студентом. Завдяки пізнавальному, цікавому інтересу як знання, так і процес опанування ними, можуть стати рушійною силою розвитку інтелекту і важливим чинником виховання різнобічної, розвинутої та різносторонньої особистості студента [3].

Проведене експериментальне дослідження зі студентами дало змогу визначити принципи й психолого-педагогічні умови забезпечення професійної мотивації студентів на їх навчання:

1. Формувати і підтримувати прагнення студентів виявити і ствердити себе через навчально-професійну діяльність. Із цією метою застосовують: ознайомлення з майбутньою професійною діяльністю, її суспільною значимістю, створення уявлень про професіонала з обраної спеціальності, усвідомлення ближніх і кінцевих цілей професійного навчання, складання особистого я, як фахівця, формування ціннісних орієнтацій, що пов'язані з професійною діяльністю, умови забезпечення для самопізнання, самовиховання, стимулювання прагнення до самовдосконалення, підтримання допитливості й «пізнавального» психологічного клімату в студентській академічній групі. При цьому, формується часовий вимір, ідентифікація з професійною діяльністю, уявлення про себе в майбутньому в ролі виконавця професійної діяльності за отриманою освітою.

2. Навчити мінімізувати тривожність, невпевненість щодо професійної діяльності, приділяти увагу розвитку професійних якостей, здібностей до самовдосконалення, саморегуляції. При цьому дуже важливо щоб у ВНЗ існували психологічні служби.

3. Навчання набуває життєвого сенсу, якщо приносить задоволення, переживання успіху, усвідомлення свого просування вперед. Тому самооцінку треба підвищувати за рахунок успіху, а не зниженням рівня домагань [2].

Для формування позитивної мотивації навчально-професійної діяльності студент повинен стати її суб'єктом, а саме виявляти вільну пізнавальну активність, збагачувати свій внутрішній світ, бути відкритим новому досвіду, у діях сьогодення орієнтуватися на своє майбутнє, виховувати в собі потребу втілювати в життя власні плани, реалізовувати потенційні можливості. Лише за наявності у студента потреби в самореалізації розвиваються його загальні й професійні здібності, успішно здійснюється теоретична і методична професійна підготовка, формується духовна і моральна вихованість. Навчання для нього набуває життєвого смислу, і студент працює на вищому рівні активності [4].

Отже, щоб навчально-професійна діяльність була повноцінною, цікавою та плідною потрібно внутрішньо відмовитися від очікування лише винагороди за неї у вигляді позитивних оцінок. Треба одержувати насолоду від самого

процесу навчання. Необхідне особистісне залучення студента в процес навчання. Лише за такої умови навчання змінює і настанови, і поведінку студента, і особистість його загалом. Навчання повинно поєднувати логічне та інтуїтивно-творче, інтелект і почуття, ідею і залучення. Лише самостійно організована пізнавальна діяльність дає позитивні результати та забезпечує набування системи знань, умінь і навичок, а також професійне зростання особистості.

Список використаних джерел

1. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.
2. Михайличенко В. Є. Роль мотивації навчально-пізнавальної діяльності у формуванні професійної спрямованості студентів / В. Є. Михайличенко, В. В. Полянська // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2011. – Вип. 17 (70). – С. 320–327.
3. Система дидактичних принципів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://readbookz.com/book/172/5448.html>. – Назва з екрану.
4. Тарнопольський О. Студент у функції викладача англійської мови як іноземної: вплив на ставлення до навчання та навчальну мотивацію (мовний ВНЗ) / О. Тарнопольський, Ю. Дегтярьова // Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень і методика викладання іноземних мов професійного спілкування у вищій школі : зб. наук. пр. : в 2 ч. / за ред. В. Т. Сулими, С. Н. Денисенко. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – Ч. 2. – С. 37–40.